

- Een andere kijk op de aloude woorden - pagina 5
- Nieuw Lutherlied - pagina 7
- Viering op Wereldvoedseldag - pagina 8

Kerk in Zoetermeer

Uitgave van de Protestantse Gemeente Zoetermeer

nummer 7 | oktober | 1e jaargang 2017

Ontdek de protestant in uzelf!

Kerk in Zoetermeer vroeg drie bekende Zoetermeesters om semi-openbaar de Nationale Protestantentest in te vullen om te zien op wie zij lijken: D66-wethouder Robin Paalvast, kunstenaar Xandra Laperre en pastoor Jaap van der Bie van de Nicolaasparochie. Een test met een knipoog.

Robin Paalvast

De Zoetermeerse wethouder Robin Paalvast (D66) is afkomstig uit een katholiek nest. Zijn moeder gaat nog geregeld naar de kerk, hijzelf eigenlijk niet (meer). Hij vond het heel leuk om de test te doen en kreeg als trefwoorden 'authentiek en gedreven' terug.

'Robin, Je hebt een groot hart en bent begaan met mensen die het minder hebben dan jij. Als je kerkelijk actief bent, ben je waarschijnlijk vooral betrokken bij diaconale activiteiten. Je bent goedlachs en vergevingsgezind en drinkt na een verhitte discussie ook met je felste tegenstander gerust een biertje. Je lijkt daarom voor 48% op Ab Harrewijn (1954-2002).'

Ab Harrewijn, bijgenaamd 'de rode dominee', was namens GroenLinks lid van de Tweede Kamer. Hij zette zich als hervormd predikant sterk in voor mensen aan de 'onderkant' van de samenleving, zoals daklozen en verslaafden.

Het doet hem goed dat hij bij Groen Links uitkomt: 'Immers een beetje in de buurt van D66!' Zijn partij staat voor alles waarvoor christenen niet staan, is vaak de kritiek. 'Inderdaad', stelt hij, 'maar wij willen ruimte voor iedereen. Je hoeft geen euthanasie te plegen, je hoeft je winkel niet op zondag open te stellen. D66 wil niemand dogmatisch dwingen. Er zijn ook overeenkomsten met christelijke partijen: ook wij geloven in de kracht van de samenleving, waardoor we initiatieven uit de stad een warm hart toedragen. Ook heeft D66 oog voor mensen die zich niet op eigen kracht staande kunnen houden, zoals bijvoorbeeld vluchtelingen.'

• Fien Meiresonne

500 jaar Reformatie Zoetermeer

Op 31 oktober is het voor de vijfhonderdste keer Hervormingsdag. In de aanloop naar dit 'jubileum' is 2017 omgedoopt tot Lutherjaar met landelijk al veel activiteiten. In Zoetermeer is oktober uitgeroepen tot 'Reformatiemaand' en er staat in alle kerken, apart en gezamenlijk, heel wat op stapel. Een tip van de sluier opgelicht.

Xandra Laperre

Xandra is lid van de kunstenaarsgroep 1819 en exposeert regelmatig in NH Hotel, Galerie en Rotonde Rokkeveen. Tijdens het festival Feest van de Geest vorig jaar maakte zij voor De Regenboog een drieluik over het leven van Jezus. Ook geeft zij tekenles aan kinderen, zowel op school als in haar atelier thuis.

'Xandra, 'Laat de kinderen tot mij komen' – deze woorden van Jezus liggen je na aan het hart. Als je actief bent in een kerk, ben je waarschijnlijk betrokken bij de kindernevendienst. Kinderen zijn immers de toekomst. Je lijkt daarin voor 42% op Hanna Lam (1928-1988).'

Hanna Lam staat aan de wieg van de geloofsopvoeding met als bijzonder aandachtsgebied kerk en gezin. Ze schrijft haar eerste kerkliederen voor haar eigen kinderen. Samen met componist en musicus Wim ter Burg publiceerde zij vijf bundels met liederen voor kinderen: *Alles wordt nieuw* en *Met andere woorden*.

Xandra vindt de uitkomst bijzonder: 'Daarin herken ik mij helemaal. Ik ben gek op kinderen, ik geniet ervan hen te schilderen, maar ook om met hen te werken. Kinderen zijn zo oorspronkelijk, ze komen kersvers van God! Zo reageren ze, zo schilderen ze!'

• Mieke Brak

Jaap van der Bie

Pastoor Jaap van der Bie komt uit een hervormd gezin. In 1998 werd hij tot priester gewijd en hij is sinds 1 januari 2016 pastoor van de H. Nicolaasparochie. Met plezier vulde hij de test in. 'Al zijn sommige vragen nogal eenduidig gesteld. Bij de vraag naar liedbundels op je onbewoonde eiland had ik er liever drie of vier ingevuld. Ik houd meer van de nuance. Maar het is inderdaad een beetje *spielerei*. De uitkomst viel me niet tegen!'

'Jaap, Je houdt niet van fratsen en opsmuk, maar bent van het type 'doe maar gewoon, dan doe je al gek genoeg'. Je doet wat je hart je ingeeft en weet grenzen te verleggen, ruzies te slechten en mensen met elkaar te verbinden. Je lijkt daarin voor 43% op Majoor Bosshardt (1913-2007).'

De twee andere protestanten die bij pastoor Van der Bie naar voren komen zijn de theologen Dietrich Bonhoeffer en Helmut Gollwitzer. 'Het zijn bijzondere mensen, en het klopt dat ik graag de verbinding zoek.'

• Jan Peter Leenman

Doe ook de test in vijf minuten op www.protestantsekerk.nl/nationale-protestantentest! De KiZ-redacteuren deden het ook en blijken trekken te vertonen van Dietrich Bonhoeffer, Johan Ferrier, Hanna Lam, Majoor Bosshardt, Albert Schweitzer, Vincent van Gogh, Menno Simons en Koningin Juliana. En u?

Als voorproefje was er op zaterdag 16 september een 'muzikaal rondje Reformatie' in de Morgensterkerk onder het motto 'So predigt Gott das Evangelium auch durch die Musik'. **Evelien de Gier** tekende voor het programma met het lied van de Reformatie uit Duitsland, Engeland, Schotland, Frankrijk en Zwitserland. De jonge organist Gert van Hoef improviseerde volop en met hart en ziel werd er gezongen. Nagesprek, historische beelden en druiven op tinnen borden maakten het plaatje compleet.

'Bezigt zijn met 500 jaar Reformatie zet je aan het denken over je eigen identiteit. Waarom leef je zoals je leeft?', zegt **Janine Otten**, namens de Oosterkerk in de interkerkelijke werkgroep Reformatie 500. 'Ik ben het boek *Protestanten* van Alec Ryrie aan het lezen. Vanuit niet-religieuze hoek laat hij zien hoe de Reformatie als steen in de vijver grote golven van verandering teweegbrengt. Het is het verhaal van de moderne wereld van nu.'

'Luther kwam uit een mijnbouwstreek. Handjes laten wapperen en eerst zorgen voor brood op tafel', zegt **ds. Dick Sonneveld**. 'Dat werkt door in zijn theologische opvattingen.' Dinsdag 3 oktober gaat het over Luthers innerlijke leven. 'Opvalt dat materie en geest bij hem onlosmakelijk verbonden zijn. Het celibaat wees hij af als ongewenste scheiding van het lichamelijke en het geestelijke, andersom hield hij vast aan de lichamelijke aanwezigheid van Christus in brood en wijn. Wat opgediend werd gebruikte hij ook graag concreet in zijn tafelgesprekken.'

'De Reformatie is nog altijd springlevend', zegt dirigent en organist **Johan van Oeveren**, aanjager van een serie Zoetermeer-brede activiteiten met een muzikale insteek. 'We moeten ermee naar buiten en mensen in beweging brengen.' Zaterdag 7 oktober begint met de 'lauden', het tweede dagelijkse gebed uit Luthers kloostertraditie. 'Vroeg ja, om 7.30 uur, het hoort eigenlijk bij zonsopgang. We zingen het 'Conditor', 'Schepper, verlicht ons met uw geest', gevolgd door schriftlezing en gebed. Welkom bij

het middeleeuws ontbijt erna!' Voor de Hervormingscantate op zondag 29 oktober wordt enthousiast gerepeteerd. 'Deze cantate van Jan Zwart over 'Een vaste burch is onze God' ligt goed in het gehoor en we voeren het uit met orgel en fluit. Het bijzondere is dat er ook kinderen bij worden ingeschakeld.' Daaraan voorafgaand gaat hij op donderdag 26 oktober dieper in op 'Zingen met Luther'.

'Luthers leer stelt vooral het Woord van God centraal', zegt cantor-organist **Dick van den Bosch**. 'Hij verzette zich tegen alles wat tussen dat Woord en de gelovige in stond. Behalve theoloog was Luther ook een belangrijk lieddichter. Zijn liederen zijn door tal van componisten bewerkt en worden nog altijd gezongen. Dertien daarvan staan in het Liedboek 2013.' Twee daarvan vormen de basis van enkele koraalcantates die De Regenboogcantorij onder Dicks leiding samen met een strijkerstrio uitvoert op 29 oktober.

Op Hervormingsdag zelf is er in de Vredekerk de traditionele herdenking met muziek, zang en overweging en in de Pelgrimkerk een vesper met avondmaaltijd, geserveerd door Fred Cammeraat. Luthers beroemde tafelgesprekken krijgen er een eigentijdse invulling. 'Het wordt vooral een persoonlijke uitwisseling', zegt **ds. Jaap van den Akker**. 'Pastoor Van der Bie en ik reflecteren op de invloed die de Reformatie heeft op ons geloof en op ons kerk-zijn, rooms-katholiek en protestant. Dat brengt gesprek op gang: waar sta je voor? Of we aan eten toekomen, is natuurlijk nog de vraag.'

! Zie pagina 3 voor alle activiteiten

• Marieke van der Giessen-van Velzen

Luther musicceert met vrouw en kinderen

VAN DE REDACTIE

Zing en bid

Je tachtigste verjaardag vieren met alle 150 psalmen. Het Nederlands Kamerkoor deed het. In twee dagen, met vier koren en gedurende twaalf concerten klonk het meest persoonlijke lied aller tijden op in alle toonaarden en genres. Origineel en verrassend actueel.

Onder het motto 'Zing, vecht, huil, bid' vond eind augustus/begin september het Festival Oude Muziek Utrecht plaats, met muziek van de Reformaties uit de 16e en 18e eeuw. Bijzonder dat juist de psalmen, het geloofsgoed van de kerk bij uitstek, hierin zo'n prominente plaats toebedeeld kregen.

Persoonlijker je twijfels, je zoeken, je blijdschap, je klagen, je lof en je toevlucht tot God uitzingen en bidden kan haast niet. Alle emoties van toen en nu krijgen volop de ruimte én een overduidelijk adres: God de Heer van hemel en aarde. 'Tot wie zou ik mij anders richten, Wie anders die mij hoort?'

Gaat het daar ook niet om bij het gedenken van 500 jaar Reformatie? Luther en zijn soortgenoten zochten naar de kern van leven en geloven, ontdaan van franje, verzinsels en uitwassen. Genade, Gods Woord, geloof in Christus alleen. De Bijbel in je eigen taal, een psalm, een lied op de lippen, je vastklampen aan Jezus Christus die de weg tot God de Vader vrijmaakt, en dat delen met de mensen om je heen.

Het gaat om kiezen en gekozen worden. Het gaat om hervormen, reformeren, je leven laten vernieuwen. Wie anders kan dat dan God alleen, de grote Hervormer, die je alles geeft wat je nodig hebt, voor nu en straks.

In mijn handel, in mijn wandel
In mijn slapen en ontwaken
'k Heb Hem nodig
elke dag.

• Marieke van der Giessen-van Velzen
HOOFD/EINDREDACTEUR

1 OKTOBER

Israëlzondag: drinken uit dezelfde bron

In de kerk lezen we iedere zondag uit de Bijbel en zingen we liederen die ons in woord en gebruik herinneren aan onze verbondenheid met het joodse geloof. Op Israëlzondag, de eerste zondag van oktober, staan we daar bij stil. Deze dag valt dit jaar samen met het weekend waarin Grote Verzoendag gevierd wordt.

Joden en christenen drinken uit dezelfde Bron. Die Bron vloeit over naar de gehele mensheid. Vanuit het hart van Tora, Profeten en Evangelie worden kernvragen gesteld. Hoe leef je? Ben je hoeder van je medemens? Waar ben je, mens? Vanuit Gods compassie worden joden en christenen, samen met alle mensen van goede wil, geroepen om liefdevol met alle levende schepselen om te gaan. Met een aparte Israëlzondag eens in het jaar wordt gestalte gegeven aan de liefde voor het

volk Israël, is er bezinning op de relatie van de Kerk met Israël, en gebed voor dit volk. In dienen, leren en vieren zoekt de Kerk de relatie met het Joodse volk. In 1949 stelde de hervormde synode de Israëlzondag in, net na de Tweede Wereldoorlog en de vestiging van de staat Israël. Met de opbrengst van de collecte deze zondag wordt onder meer de christelijke leef- en werkgemeenschap Nes Ammim gesteund en in eigen land het OJEC dat het gesprek tussen joden en christenen stimuleert.

Voor handreiking en informatie
W www.protestantsekerk.nl/themas/kerk-en-israel/israelzondag

• Koos en Kobi Hendriks
WERKGRUP Kerk & ISRAËL ZOETERMEER

Op 'Luther-toer' in Duitsland

IMPRESSIE • Afgelopen zomer reisde KiZ-redacteur Fien Meiresonne met een mannenprojectkoor naar het land van Luther. In Eisenach gaven ze een concert in de Nicolaikirche en een dag later hadden ze een spontaan optreden in de Dom van Erfurt, een prachtige kathedraal in de voormalige DDR. Waar je ook kijkt, merkte hij, het is er een en al 'Luther' wat de klok slaat.

Dit Reformatie-jubileumjaar annex Lutherjaar staat Duitsland bol van de activiteiten rondom de persoon van Luther. Anno 2017 lijkt hij wel tot idool verheven. In zijn geboorteland Thüringen zijn niet minder dan achttien routes uitgezet voor wandelaars, fietsers en pelgrims, die iets willen opsnuiven van de geschiedenis van de grote Duitse Reformator.

'Luther-effect'

Er zijn indrukwekkende tentoonstellingen. 'Het Luther-effect' in het Duits Historisch Instituut in Berlijn is zeker een bezoek waard (loopt tot 5 november), evenals 'Luther und die Deutschen' in Eisenach op de Wartburg. Dit slot waar Luther het Nieuwe Testament in het Duits vertaalde, wordt dit jaar extreem druk bezocht door mensen van over de hele wereld, nieuwsgierig naar de 'Werkstätte' van de grote hervormer. In dé Lutherstad Wittenberg kun je naar 'Luther: 95 schatten - 95 mensen', een knipoog naar zijn 95 stellingen tegen alles wat met de aflaat in de toenmalige Roomse Kerk te maken had. Ook de jeugd wordt niet vergeten. Uitgever 'Junge Gemeinde' gaf een klein boekje uit waarin het verhaal van Luther toegankelijk staat beschreven, verfraaid met leuke tekeningen.

De Wartburg in Eisenach, de 'werkplaats' van Maarten Luther

Zelfs cabaret

Allerlei al dan niet oecumenische kerkdiensten worden er georganiseerd, je treft er Luther in teksten aan, de schijnwerper staat op zijn muzikale 'samenwerking op afstand' met zijn later levende landgenoot Johann Sebastian Bach, er is een Luther-musical, er zijn films en podiumdiscussies, en tientallen concerten in alle soorten en toonaarden. Dat de Duitsers het aandurven om zelfs via de kunstvorm cabaret een persoon als Luther centraal te stellen mag bijzonder worden genoemd. Uit de reclame voor een Duits automerk weten we immers dat 'Duitsers geen grappen maken'. Maar Luther wordt door nationaal bekende cabaretiers op de hak genomen en daar schijnen men niet alleen tegen te kunnen, maar ook

plezier aan te beleven. Het duidt misschien wel op een zekere relativisering van de ernst van het onderwerp waarover we ons de eeuwen door druk hebben gemaakt. Duo Camillo komt met het muzikaal cabaret 'Luther bij de visen!' - het blijkt Duitslands beste kerkelijk cabaretteam te zijn - en cabaretier Uwe Steimle brengt een 'Lesung mit Musik'.

Wie dit najaar nog een bijzonder interessant thema-reisje wil maken, kan ik Eisenach aanbevelen. En als Berlijn toevallig al in uw agenda stond, bezoek dan zeker het genoemde 'Luther-effect'. Wel verstandig om het internet te raadplegen voor omliggende programma's en actuele gegevens.

• Fien Meiresonne

AANRADERS

Volken & Talen

'Bijbelvertalen anno 2017 - waarom?' Jaarlijkse uitgave van Wycliffe, organisatie voor bijbelvertalen, alfabetisering, wetenschappelijk werk en dienstverlening. T (0343) 51 74 44 E info@wycliffe.nl W www.wycliffe.nl

Deel de Bijbel uit

Bijbels en kinderbijbels in meer dan zestig talen. Er is ook een Bible box beschikbaar, ideaal voor inloophuis en kerkgebouw. W bijbelvereniging.nl

Vrouwen en Reformatie

Inspirerende special van ZijSpiegel met 'Echte vrouwen lezen de Bijbel zelf', 'Middel-eeuwse bijbels in de volkstaal: een vrouwenzaak?', 'Joodse vrouwen in de zestiende eeuw'. € 7,50 W www.narratio.nl

Stripboek Luther

Wie was Maarten Luther en wat wilde hij precies? € 7,95 W www.boeken-centrum.nl

Luther-koekjes

Leuke koekjesstekers voor alle Luther-(en/of Bach)-activiteiten. € 10 incl. recept, biografie en verzendkosten. W www.kerkmuzieknetwerk.nl Proeven? Ook KiZ-eindredacteur bakt ze T 352 25 19

95 speldenprikken

Prikkelende gedachten over kerk en geloof van Rikkert Zuiderveld. Elke maand eentje in Kerk in Zoetermeer. Meer prikken? W webwinkel.pkn.nl

Nationale feestdag

In Chili is Hervormingsdag 31 oktober een nationale feestdag voor protestantse én evangelische christenen, schrijft de Goudse (voorheen zendings-)predikant Gerrit Vreugdenhil in het Reformatienummer van TussenRuimte - missionair-intercultureel-verbindend. W zendingsraad.nl/tussenruimte

Christendom en antisemitisme

Expositie tot 6 januari over de complexe dynamiek tussen christendom en antisemitisme. Zwarte bladzijden zowel als positieve ontwikkelingen worden belicht vanaf de eerste eeuwen via de Reformaties in 16e en 18e eeuw tot modern antisemitisme. Met wandgrote tekeningen van illustrator Karel Kindermans. W sjoelburg.nl

Advertenties

Met betrokkenheid en respect wordt alles tot in detail geregeld

Teeuw
UITVAARTVERZORGING
Hoekeindseweg 61
Bleiswijk
www.teeuwuitvaartverzorging.nl

Dag en nacht bereikbaar
079 - 342 60 70

Aafio Ritueelbegeleiding
is uw persoonlijke coach voor ondersteuning, begeleiding en (inhoudelijke) vormgeving voor een waardige en sfeervolle uitvaart
passend bij u en de overledene en behulpzaam bij de overgang naar de nieuwe situatie.
Neem vrijblijvend contact op via:
info@aafio.nl
(0)6 486 930 54

500 jaar Reformatie

ACTIVITEITEN • Op 31 oktober 1517 heeft Luther met zijn 95 stellingen (in het Latijn) het gesprek aangekaart met zijn collega's in Wittenberg over een aantal misstanden in de kerk. Waarschijnlijk zijn ze ook opgehangen aan de deuren van de slotkapel, destijds een 'prikbord' van de universiteit. Later is deze daad geduid als het startpunt van de Reformatie.

Sir Paton, 'Luther in Erfurt' (1861)

Het is de moeite waard om hier aandacht aan te besteden, vooral om wat Luther ons te zeggen heeft. En niet alleen voor de protestanten. Paus Benedictus XVI zei op 23 september 2011 bij zijn bezoek aan de stad Erfurt, de intellectuele thuisbasis van Luther, niet voor niets: 'De vraag: "In welke verhouding staat God tot mij, en in welke verhouding sta ik tot God?" – die brandende vraag van Maarten Luther, moet opnieuw onze vraag worden.' Oktober is dé maand in Zoetermeer met allerlei activiteiten rondom 500 jaar Reformatie, door de kerken gezamenlijk georganiseerd en ook binnen de gemeenten zelf. Voor elk wat wils en overal van harte welkom!

KIJK

► **Lesbrief Luther - Reformatie**

Lesbrief ontwikkeld door een werkgroep van Vredekerk, Morgensterkerk, Oosterkerk en Oude Kerk, met introfilm 'Onleesbare brief', uitleg 'Wie was Luther?' en verwerking 'Lutherroos'. Wordt begin oktober aangeboden aan alle middelbare scholen in Zoetermeer.

► **'Storm' met catechisanten**

Catechisanten in de Oosterkerk bekijken de film 'Storm' en gaan daar met verschillende verwerkingsvormen mee aan de slag. Leeftijdgenoten uit Noord hebben dat dit voorjaar al gedaan. Thema: 'vrijheid van meningsuiting en vrijheid van geloof'.

► **Luther en zijn innerlijke leven**

Aan de hand van Lyndal Ropers biografie komen we het innerlijke leven van deze Augustijn op het spoor. Hoezeer werd hij bewogen door Gods ingrijpen in zijn leven? En kunnen wij, rooms-katholieken en protestanten, beiden geïnspireerd raken door de maatschappelijke relevantie van zijn boodschap? Een spannende avond met twee oecumenische inleiders!

3 oktober, 20.00 uur, De Regenboog; € 2
T 360 45 52 E daj.sonneveld@gmail.com
T 361 20 22 E hvdvilt@ziggo.nl

► **'Lauden' met ontbijt**

Morgengebed in de stijl van Luthers (klooster)tijd, met een gezongen 'Conditor' door het Christelijk Mannenensemble Zoetermeer o.l.v. Johan van Oeveren, gevolgd door gebed, schriftlezing en lied. Aansluitend een middeleeuws ontbijt!

7 oktober, 7.30-9.00 uur, Oosterkerk; aanmelden (graag!) T 06-82 00 57 59 E oeveren49@casema.nl

► **Zingen met Luther**

Lezing over 'zingen met Luther' door de Zoetermeerse musicus Johan van Oeveren bij de Vrouwenontmoetingsochtend. Ook wordt hét Lutherlied 'Een vaste burcht is onze God' op originele wijze gezongen: op de oorspronkelijke melodie en begeleid door klassiek gitaar.

26 oktober, 10.00 uur, Oosterkerk
T 06-24 73 53 83 E cockyvandorp@hotmail.com

► **Reformatie-orgelconcert**

Ronald de Jong speelt Bach, Mendelssohn en Andriessen. Kerkliederen uit de lutherse traditie hebben een belangrijke rol in de koraalbewerkingen van Bach en ook Mendelssohn heeft deze melodieën gebruikt. 28 oktober, 15.00 uur, Oude Kerk

► **Luthercantates**

Koraalcantates over twee liederen van Luther: 'Erhalt uns, Herr, bei deinem Wort' van Dietrich Buxtehude en 'Verleih uns Frieden' van Felix Mendelssohn. Regenboogcantorij o.l.v. Dick van den Bosch m.m.v. Deborah de Jong en Cilia Admiraal (viool) en Martijn Kortleve (cello).

29 oktober, 10.00 uur, De Regenboog

► **Hervormingscantate**

Een projectkoor bestaande uit gemeenteleden van jong tot oud uit de Oosterkerk en De Lichtzijde zingt Jan Zwarts Hervormingscantate 'Een vaste burcht is onze God'. Kinderen en gemeente doen mee.

29 oktober, 9.30 uur, Oosterkerk; 16.30 uur, De Lichtzijde

► **Luther-zangdienst**

Themazangdienst rondom Luther m.m.v. ds. A. Treuren uit Pijnacker en Vocaal Ensemble Cantica uit Almkerk o.l.v. Henk van Anel.

29 oktober, 18.30 uur, Oude Kerk

► **Eigentijdse 'Tischreden'**

Tijdens een diner met muziek en zang wordt de Reformatie belicht vanuit protestantse en katholieke hoek. Wat is de betekenis van de Reformatie voor ons geloof, onze kerk en onze samenleving? Met inleidingen van pastoor Jaap van der Bie en ds. Jaap van den Akker.

31 oktober, 18.00-21.30 uur, Pelgrimskerk; € 10; graag van tevoren opgeven T 331 71 33 E jvandenakker@casema.nl

► **Reformatieherdenking**

Thema 'Wir sind Bettler' (wij zijn bedelaars). Met ds. G.W.S. Mulder en H.A. van Zetten, project- en gemengd koor 'Sursum Corda' o.l.v. Mariëlle Heidekamp, Christelijk Ensemble Filomusica o.l.v. Martien van der Zwan en organist Jaap Boer. Collecte t.b.v. hulp aan kwetsbare ouderen en noodhulp aan vluchtelingen in Oekraïne en Moldavië.

31 oktober, 19.30 uur, Vredekerk
T 200 01 94 E scriba@ggzoetermeer.nl

Zie voor alle activiteiten ook: [W www.kerkinzoetermeer.nl](http://www.kerkinzoetermeer.nl)
F reformatie500_Zoetermeer voor een volledig overzicht

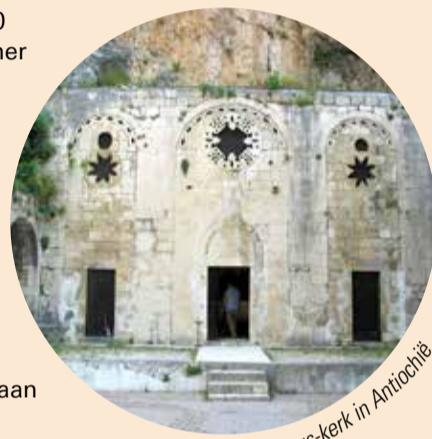
• Met dank aan Bertus Fortuijn, Johan van Oeveren en Janine Otten

Advertentie

PERSPECTIEF

What 's in a name?

Deze maand is het 500 jaar geleden dat Luther zijn 95 stellingen op de deur van de Slotkapel in Wittenberg sloeg. Het werd het geboorteuur van het protestantisme. Onder de titel 'Refo500' vinden er overal in het land dit jaar herdenkingen plaats. De aanduiding 'Refo500' vind ik wat ongemakkelijk. Die doet me eerder denken aan de reformatorische zuil, die sinds de jaren zeventig van de vorige eeuw vorm heeft gekregen. 'Refo' is een aanduiding voor mensen en voor dingen geworden. 'Ben jij een echte refo?' vroeg een predikant uit reformatorische kring in een artikel voor jongeren. En op internet kwam ik refo-kleding en zelfs refo-fitness tegen. Mijn ongemakkelijke gevoel geldt overigens niet alleen het woord 'refo', maar ook het woord 'protestant'. Ooit hoorde ik iemand uitleggen dat Luther en de andere reformators protesteerden tegen de misstanden in de Rooms-Katholieke Kerk, vandaar de naam 'protestant'. Deze uitleg klopt echter niet, want 'protestant' komt van het Latijnse woord 'protestari'. Dat betekent: 'openlijk verklaren' of 'getuigen'. Jammer genoeg roept 'protestant' niet de associatie met 'getuigenis'

Sint Petrus-kerk in Antiochië

op, maar met 'protest' en daarmee met verzet. Gelukkig is er een andere aanduiding waar ik veel meer mee heb. 'Christen'. Zo werden de volgelingen van Jezus genoemd in Antiochië, in de eerste eeuw van onze jaartelling. Die aanduiding komen we al in de Bijbel tegen. Letterlijk betekent het: 'die aan Christus toebehoort'. De naam van Christus klinkt er in door. Het getuigt ervan voor wie je leeft en door wie je leeft. Als ik Luther en Calvin goed heb begrepen, beschouwen ze dát als de essentie van een van de fundamente van de Reformatie: 'door Christus alleen!' Om over te blijven denken ...

• Ds. E. van den Ham
PREDIKANT OOSTERKERK IN OOSTERHEEM

Advertentie

MONDIAL MOUERS Verhuisbedrijf Henneken

Professionele verhuizers van huis uit.

- Particuliere verhuizingen • Kantoor- en bedrijfsverhuizingen
- Nationale- en internationale verhuizingen • Verhuishwinkel
- Verwarmde en beveiligde inboedel-/archiefofslag

Goudstraat 51
2718 RD Zoetermeer
Telefoon: +31 (0)79-361 13 68
E-mail: info@henneken.nl
Internet: www.henneken.nl

ZEKER VAN VAKWERK ZEKER VAN DORP

Van Dorp uw technisch dienstverlener

Van Dorp is specialist in technisch beheer van bestaand vastgoed. Wij nemen u het hele proces uit handen en denken met u mee hoe u uw pand optimaal kunt inzetten en verduurzamen.

Als familiebedrijf hebben wij betrokken medewerkers met passie voor techniek. Met hun vakkenis en persoonlijke aandacht realiseert Van Dorp duurzame oplossingen. U bent zeker van een gezonde leef- en werkomgeving. Door onze landelijke dekking en regionale aanwezigheid zijn wij altijd dichtbij. Neem contact met ons op via (079) 368 76 87 voor vrijblijvend advies.

vandorp.eu

Zie voor meer informatie ook de brochure *Gaandeweg*, de papieren editie en digitaal via www.kerkinzoetermeer.nl/agenda.php

1 OKTOBER

Choral Evensong

OUDE KERK • Zondag 1 oktober is er in de Oude Kerk weer een Choral Evensong, een avondgebed in de anglicaanse traditie. Het Projectkoor Oude Kerk zingt een Magnificat (Lofzang van Maria) en een Nunc dimittis (Lofzang van Simeon) van J.B. Calkin, een anthem van R. Farrant en verschillende hymns. Lezingen, gebeden, gemeentezang en koorzang wisselen elkaar af in deze gezongen eredienst. Het Projectkoor staat onder leiding van cantor-organist Ronald de Jong. Verder werken mee voorganger ds. C.H. Wesdorp en organist Dirk Out uit Haarlem. Beleef het mee!

Aanvang 18.30 uur, Dorpsstraat 59
Jaap van der Giessen T 352 25 19
E projectkooroudekerk@gmail.com
W www.oudekerkgemeente.nl/projectkoor

DE OASE

Rondom de bron

Welkom midden in de week voor een moment van rust 'rondom de bron' in De Oase. We beginnen en eindigen met een kort liturgisch moment. In het middendeel is ruimte voor variatie: in gesprek over een thema of korte presentatie over een onderwerp dat ons raakt.

4 en 18 oktober, 1 november
19.00-19.45 uur in De Oase

Gespreksgroep

'Vader in de hemel'

Een serie thematische bijbelgesprekken op maandagen. Vanuit een bijbeltekst in gesprek over beelden van God die ons inspireren of juist afstoten, waarbij gebruikgemaakt wordt van werkvormen die verstand en gevoel beide aanspreken.

2 en 30 oktober, 13 en 27 november, daarna in overleg
16.00-17.15 uur in De Oase

Opvoeden samen aanpakken

Twee avonden over opvoeden. Onder de noemer van 'deel je successen' of 'vertel over je rottag' kunnen ouders en grootouders, kerkelijk of niet-kerkelijk, vragen, onzekerheden, uitdagingen kwijt aan elkaar. Ook als u 28 september hebt gemist, welkom op 12 oktober!

28 september en 12 oktober in De Oase; inloop vanaf 19.30 uur, aanvang 20.00 uur; gratis; georganiseerd door Stichting Piëzo en Taakgroep Jeugd Pelgrimskerk-Oase-Regenboog (POR) T (079) 347 85 33
E dsmckapteyn@gmail.com

30 SEPTEMBER

Toerustingsochtend 'Pastorale ontmoetingen'

OOSTERKERK • Samen met Hart voor de kerk organiseert Boeken- centrum zaterdag 30 september een studieochtend 'Pastorale ontmoetingen in de praktijk', gericht op iedereen die pastoraal bezoekwerk doet of wil doen. Met lezingen van ds.

Henk de Graaff, Jeanette de Korte, ds. Leo Smelt en workshops door o.a. ds. Evert van den Ham (pastoraat andere culturen), Aart Peters (diaconaal), Dieuwertje Dorr (crisisituaties).

30 september, 9.00-12.15 uur
Oosterkerk; € 20 /€ 30 incl. boek 'Ontmoeting'; aanmelden: bit.ly/2wFmaPK; E dick@hartvoordekerk.nl

CHRISTELIJKE MEDITATIE

Een andere kijk op de aloude woorden

INTERVIEW Vanaf 3 oktober start er een nieuwe serie 'Christelijke meditatie' op de dinsdagmiddag, als een van de activiteiten van De Pelgrim – ruimte voor zingeving en spiritualiteit. 'Het gaat om een andere manier van omgaan met de Bijbel, met je openstellen en ontvankelijkheid als sleutelwoorden', vertellen initiatiefnemers Marga Schipper en Joke den Hertog.

Joke en Marga: 'Mediteren is een manier om stil te worden, tot inkeer en rust te komen en je te laten aanraken door iets hogers. Bij christelijke meditatie gaat het niet om verstandelijk redeneren, maar om je openstellen voor de ervaring en de beleving. Je zelf in het bijbelverhaal plaatsen, er deel van worden en openstaan voor het onverwachte.'

Joke: 'Elke bijeenkomst begint met ontspanningsoefeningen. Deze zijn bedoeld om je los te maken van de zaken waarmee je binnen bent gekomen en richten de aandacht op het hier en nu. Een belangrijke basis om je open te kunnen stellen voor de ervaringen in de rest van de middag.'

Marga: 'In het tweede deel mediteren we aan de hand van een beeld, een tekst of een lied. In de eerste bijeenkomst van het vorige seizoen deden we dat bij het beeld dat voor in de Pelgrimskerk staat. Wat beleef en ervaar je als je hiernaar kijkt? Herken je er elementen uit de christelijke traditie in?'

Joke: 'We hebben ook gemediteerd bij de beroemde Drie-eenheidsicoon van Alexander Roeblov. Met behulp van vragen probeerden we de deelnemers dichterbij de icoon te brengen, bijvoorbeeld: waar zou jij willen zijn in deze icoon? Door aandachtig te blijven kijken ontstond er

Andrej Roeblov, icoon 'de Heilige Drie-eenheid' (1410)

VANAF 2 OKTOBER

Gaan voor God? Open geloofsgesprekken

NOORD • In bijbelverhalen, geloofsliederen en kerkdiensten gaat het over God. Overtuigd geloven en hunkeren naar een houvast wisselen elkaar af. Aan de hand van vragen over God vertellen de predikanten van de Ichthuskerk iets over hun eigen zoektocht. Ieder legt een eigen accent in het gesprek met de deelnemers en met elkaar.

2 okt De verhouding tussen God en Jezus ds. Jaap van den Akker
6 nov Zijn er voorwaarden aan Gods liefde? ds. Nico de Lange
5 febr God is almachtig: hoeksteen of struikelblok? ds. Rein Algera
5 mrt Wie of wat is God voor mij? de drie predikanten

20.00-22.00 uur; Chagallruimte, Ichthuskerk
T (079) 331 71 33 E jvandenakker@casema.nl

een sfeer van liefde en vertrouwen. Hetzelfde gebeurde tijdens de meditatie over de tekst uit Jesaja 43: "Ik heb je bij je naam geroepen, je bent van mij." Het gaf de deelnemers het gevoel dat zij er mochten zijn, dat er iemand, God, met je meegaat.'

Joke en Marga: 'Het waren zes mooie en bijzondere bijeenkomsten in het vorige seizoen. Soms kwamen er hele onverwachte ervaringen naar voren. De mensen ervaren de meditatie in de Pelgrimskerk daadwerkelijk als momenten om tot rust te komen. Vooral het samen mediteren is een belangrijke drijfveer om te komen. Thuis in je eentje lukt dat vaak minder goed. De deelnemers ervaren ook een verdieping van hun geloof, ze merken dat ze ontvankelijker worden en een andere kijk krijgen op de aloude woorden.'

Zie p.6 voor tijd en plaats

• tekst en foto's: Aafke Halma

DE REGENBOOG

Close reading

Tweede avond van de jaarcursus Close reading, bedoeld voor iedereen die wel eens wat meer over de Bijbel wil horen, gelovig of niet. Schuif gerust aan. Gelezen wordt Mattheüs 6:19-27, waar het gaat over God dienen of de 'mammon'. Jezus zet mensen nadrukkelijk voor de keuze. Waar sta jij voor? Welke keuzes maak jij?

25 oktober, 20.00 uur,
De Regenboog; € 2
T (079) 360 45 52
E daj.sonneveld@gmail.com

VANAF 1 OKTOBER

Meditatieve vieringen

NOORD • De najaarsserie meditatieve vieringen heeft als thema 'de innerlijke ruimte', naar het gelijknamige boek van Maria de Groot. Zij geeft een beeld van een schiereiland: een kade waar het druk en vrolijk is, en een aantal stegen die van de kade leiden naar een klooster waar het stil is: beeld van de innerlijke ruimte. Achtereenvolgens komen de verschillende ruimtes van het klooster aan de orde.

1 okt 'De kloosterpoort': overgang naar de innerlijke ruimte
8 okt 'De kloostergang': leren omgaan met de stilte
15 okt 'De kapittelzaal': waar vind ik de liefde van God in mijn leven?
22 okt 'De kapel': ogen die mij liefdevol aanzien
29 okt 'De refect': wij worden gevoed

19.30 uur, stilteruimte de Toewending Ichthuskerk
Werkgroep Refect:
Roeland van der Kruk T 352 20 81

Advertenties

Zoekt u iemand die uw administratie kan doen, maar kunt u deze niet in dienst nemen?

Hebt u iets te veel financiële administratie omhanden?

Vindt u uw administratie eigenlijk vervelend en tijdrovend werk?

Van der Kruk Consultancy
DÉ OPLOSSING VOOR UW ADMINISTRATIE

Ing. Nettie van der Kruk
T (06) 371 55 371
E contact@vanderkrukconsultancy.nl
I www.vanderkrukconsultancy.nl

Gebroeders Huurman
een vertrouwde naam voor al uw bouw wensen

Bouwbedrijf | Gebroeders
Huurman

100 jaar vakmanschap en deskundigheid in nieuwbouw, verbouw, onderhoud en renovatie.

www.gebrhuurman.nl

Kwaliteit, Zekerheid, Service Garantie

Zie voor actuele en uitgebreide informatie van deze activiteiten www.kerkinzoetermeer.nl, de brochure Gaandeweg 2017-2018 en de link naar de digitale versie hiervan via www.kerkinzoetermeer.nl/agenda.php

DE PELGRIM

Oktoberprogramma De Pelgrim

Ruimte voor zingeving en spiritualiteit

elke werkdag	7.30-7.50	Ochtendgebed
3 okt	13.30 uur	Christelijke meditatie
4 okt	18.00 uur	Zegen-de-dierendag
11 okt	19.30 uur	Stiltewandeling in de Balij
12 okt	20.00 uur	Cursus Innerlijke pelgrimage
14 okt	17.00-21.00	Wereldvoedseldag
17 okt	13.30 uur	Christelijke meditatie
17 okt	19.45 uur	Meditatie en gebed
22 okt	19.30 uur	Taizéviering in De Wijngaard
24 okt	20.00 uur	Orgaandonatie: doodgewoon?
29 okt	15.00 uur	Herdenking overledenen bij de Watertoren
31 okt	13.30 uur	Christelijke meditatie
2 nov	20.00 uur	Vorbereiding Ionareis 2018
4 nov	11.00-17.30	Inspiratiedag Medeschepselijkheid

Pelgrimskerk, Eerste Stationsstraat 83 W www.depelgrimzoetermeer.nl

Ochtendgebeden

Vanaf 2 oktober vinden er elke werkdag weer ochtendgebeden plaats in De Pelgrim. Het ochtendgebed is een getijdegebed: stilte, een bijbelgedeelte lezen, gebed en de spirituele tekst van de dag. Maarten Goossens, Piet Keus en Dick Sonneveld en vanaf 1 januari Hans van der Bilt zijn de begeleiders van dit ochtendgebed. Het is fijn als mensen mee gaan doen met het ritme van de getijden. Het helpt om je dag te beginnen met God en gebed. Het helpt zeker om bewust de dag te beleven!

Christelijke meditatie

Op 3 oktober start een nieuwe serie Christelijke meditatie. In de bijeenkomsten leren we de meditatiehouding om zo tot verstillings en overgave te kunnen komen. Zie ook p.5 Interview 'Een andere kijk'.
3, 17 en 31 oktober resp. beeld-, schrift-, liedmeditatie
13.30 uur, Pelgrimskerk
Marga Schipper T 361 34 03
E marga_boven@ziggo.nl en
Joke den Hertog T 331 58 55
E f2hjfdenhert@hetnet.nl

Gedenken wie ons lief zijn

Je zult maar iemand verloren hebben dit jaar. Iemand die je lief is. Of je denkt nog steeds aan die ene, die er niet meer is. Dan kan het heilzaam zijn om in de openbare ruimte die iemand te gedenken. Met het gedenken van die ene,

blijft hij of zij immers 'levend'. Gedenken hoeft niet alleen verdrietig te zijn. Het kan ook iets heel wezenlijks geven en zelfs mooi en goed zijn. Voor de derde keer organiseren de gemeente Zoetermeer, ondernemers en kerkelijke gemeenten van Zoetermeer een dag van gedenken voor iedereen!

Zondag 29 oktober, 15.00 uur
rondom de Watertoren
Derde Stationsstraat 371

Iona-reis 2018

U bent van harte uitgenodigd voor een spirituele reis van 23 augustus t/m 2 september 2018 naar het Schotse Iona, waar sinds 1938 een oecumenisch christelijke gemeenschap gevestigd is die zoekt naar nieuwe manieren om het evangelie in deze tijd vorm te geven. Een reis naar binnen, naar 'de zin van het bestaan', omringd door de prachtige omgeving buiten. Een reis voor iedereen, gelovig of niet. Redelijke beheersing van het Engels is gewenst.

Informatieavond 2 november
20.00 uur, Pelgrimskerk
reiskosten € 925
E daj.sonneveld@gmail.com

INLOOPACTIVITEITEN DE REGENBOOG

Elke vrijdag in De Regenboog van 10.00-13.00 uur.
Drie keer met in het laatste uur een Middagpauzedienst (MPD) van 12.00-12.30 uur. Elke vierde vrijdag van de maand is er een maaltijd, waarvoor u zich de derde vrijdag kunt opgeven.

datum	voorganger	muzikale begeleiding	bijzonderheden
29 sept	ds. Dick Sonneveld	Jacques van Oosterom	
6 okt	Ab de Raad	Jan van Vliet	pannenkoeken eten
13 okt	Joke Westerhof	Henk Hartevelde	
20 okt	Leendert Smit	Dick van den Bosch	opgeven maaltijd
27 okt	Maaltijd verzorgd door Jannie Marcusse		

Wil Bettenhausen-Baak T (079) 361 33 65

INLOOPACTIVITEITEN OPEN ICHTHUS

Ichthuskerk, Parkdreef 258, W www.openichthus.nl

Inloopochtend elke woensdag: van 10.00-12.00 uur, koffie en thee staan klaar, toegang is gratis.

Jacqueline Gravesteyn
T 06-17 07 61 84
E welkom@openichthus.nl

Lunch op 25 oktober: van 12.15-13.00 uur een eenvoudige lunch met soep en een broodje. Schuif gerust aan. Vrijwillige startbijdrage van € 1. Welkom steeds op de laatste woensdag van de maand!

KerkCaféPlus iedere donderdagavond: de deuren gaan open om 19.30 uur en de eerste consumptie is gratis.

Joop Geuze T 06-40 01 06 71
E kerkcafepius@openichthus.nl

Inloopmiddag dinsdag 31 oktober: programma van 14.00-16.00 uur in de Chagallruimte van de Ichthuskerk.

Jeanette van der Bol Bakker
T 06-12 52 00 61
E jeanettevanderbolbakker@ziggo.nl W openichthus.nl

HALTE 2717

Bijbel-oriëntatiecursus
Op 4 en 11 oktober van 20.00-22.00 uur de laatste twee avonden van een serie van vier.

ds. Jaap van den Akker
T (079) 331 71 33
E informatie@halte2717.nl

Tweede avond in een najaarsserie van drie avonden

geloofsgesprek tussen mensen met verschillende religieuze achtergrond. Het accent ligt bij de dialoog islam-christendom, en natuurlijk is iedere geïnteresseerde van harte welkom!

Op 25 oktober gaat het over 'Ouderen en jongeren in kerk en moskee' en op 29 november: over 'Gelovigen en ongelovigen, beloning en straf in Koran en Bijbel'.

25 oktober, 20.00-22.00 uur
Bus 63 (Busken Huethove 63)
ds. Rein Algera T 342 62 61
E algeus@ziggo.nl

Advertenties

Vacature invalkracht
Enthousiast? Spontaan? Buitenmens?
Minimaal SPW 3? Flexibel?
Hou je van kinderen van 0 -12 jaar?
Schrijf dan een sollicitatiebrief met een recente CV naar:
kinderopvang@boerderijhetlansingerland.nl
Wij werken vanuit een Christelijke identiteit en hebben een sterke voorkeur voor een medewerker met een Christelijke geloofsovertuiging
www.boerderijhetlansingerland.nl

KOV De Koeienwei
Hoeksekade 146
Bergschenhoek

Zaterdag 14 oktober 2017
9.00 uur tot 14.00 uur
Kinderkledingbeurs

Opbrengsten voor Perron en voor Stichting Josiah Huis, een gedroomd hechtingshuis met 24/7 'zorg binnen de muren' in Pijnacker.

Advertentie

GEBEDSMOMENTEN

- Oosterkerk: 11 en 25 oktober van 19.00-19.55 uur. Gebed en lied in afwisseling.
- Oude Kerk: Elke maandagavond van 19.00-20.00 uur in Wijkgebouw Dorpsstraat 57.

Advertenties

ichthus boekhandel
bijbels boeken muziek

Dorpsstraat 74 / 2712 AM Zoetermeer / 079-3162081
WWW.ICHTHUSBOEKHANDEL.NL

Van Dongen UitvaartZorg & Van Dongen UitvaartCentrum

Wij zijn een kleinschalige onderneming en bieden persoonlijke zorg en aandacht

Bredewater 20A - 2715 CA Zoetermeer
079 - 343 43 03 - WWW.VDUZ.NL
24 uur per dag bereikbaar ongeacht waar u verzekerd bent

bloemsierkunst flora project

Middelwaard 46
2716 CW Zoetermeer
Tel. 079 351 34 33
www.floraproject.nl

Goed geschikt
Eigentijds bloemwerk
Verzorgd rouwwerk

Verlaan makelaardij

gaat tot het uiterste!

a Dorpsstraat 175
2712 AJ Zoetermeer
t 079 362 05 55
e info@verlaanmakelaardij.nl
i www.verlaanmakelaardij.nl

Ook adverteren in Kerk in Zoetermeer?
advertenties@kerkinzoetermeer.nl

Advertorial

4 NOVEMBER

Rijnlands Symfonie Orkest en 500 jaar Reformatie

OOSTERKERK • Het is geen toeval dat het najaarsconcert van het Rijnlands Symfonie Orkest (RSO) onder leiding van dirigent András Czifra te maken heeft met het Lutherjaar en 500 jaar Reformatie. De concertcommissie was op zoek naar een programma met louter Nederlandse componisten en dat is vrijwel gelukt.

Drieluik

Op het programma van 4 november in de Oosterkerk in Zoetermeer een ouverture (opus 8) van Johannes Verhulst, het hobo-dubbelconcert van Alexander Voormolen en de Vijfde symfonie van Felix Mendelssohn-Bartholdy, de beroemde Duitse componist die in 1836 in Scheveningen kuurde vanwege liefdesperikelen... Daarmee is Mendelssohn geen Nederlander, maar tijdens zijn verblijf in Den Haag kreeg hij een ouverture van de toen 20-jarige Verhulst onder ogen, waarop Mendelssohn hem in Leipzig als leerling aannam. Zie daar het drieluik van het '500 jaar Reformatie'-programma van het Rijnlands Symfonie Orkest.

van 300 jaar Augsburgse Confessie in 1830. De 20-jarige Mendelssohn gebruikt hiervoor het door Luther gecomponeerde lied 'Een vaste burcht is onze God' als hoofdthema. Dat geeft deze symfonie een bijzonder karakter. Hoewel Mendelssohn er zelf allerm minst trots op was, is het een muzikaal meesterwerk met een schitterende andante-opening, een lichtvoetig tweede deel, een ontroerend vervolg in deel drie, en een meesterlijk slot waarin de melodie van hét Lutherlied terugkeert. Mis dit concert niet!

Zaterdag 4 november, Oosterkerk
Aanvang 20.15 uur; zaal open 19.45 uur
Toegang € 15, 65+ € 12,50, t/m 18 jr. € 5

Ook interessant: de RSO-première van Mendelssohns Reformatie-symfonie op dinsdagavond 31 oktober in Den Haag (Scheveningen). Zie voor kaarten en locatie: www.rijnsymfo.nl

'Reformatie'-symfonie

De Vijfde symfonie van Mendelssohn, bijgenaamd 'Reformatie', is gecomponeerd voor de viering

Genade is als ademen:
je bent je er niet van bewust totdat je benauwd wordt.

Bron: 95 speldenprikken, 500jaarprotestant.nl

ONDER WOORDEN

Nieuw Lutherlied

Ter gelegenheid van het Lutherjaar 2017 en op verzoek van de Evangelisch-Lutherse Synode schreef tekstdichter Andries Govaart een nieuw Lutherlied. Jac Horde componeerde de melodie.

Wij leven van genade

Wij leven van genade, God, door u alleen gegeven, niet door mijn ijver in mijn trots of mijn lichtzinnig streven.

Ontheemden zijn wij in zwaar weer, wij kunnen ons niet redden, Heer. Als u wilt, spaar ons leven.

Een druppel dauw, een roos ontluikt, u bent er en nog kleiner.

En u gaat boven alles uit, zo groot, voorbij de einder.

Vermomd en onnaspeurbaar, God, bent u verborgen voor ons tot wij u in Christus' kruis zien.

Spreek tot ons door uw levend Woord en richt ons met uw teken.

Geef troost in twijfel, schenk geloof, genees onze gebreken.

Dan breekt een nieuwe vrijheid baan, wij binden ons met Christus' naam en mogen in hem leven.

Bron, ook voor diverse koorzettingen en begeleiding: www.protestantsekerk.nl/actueel/evenementen/500-jaar-protestant/lutherlied-2017

Kerstproject Oasecantorij

Zingt u graag? Doe mee met het Kerstproject! Op 27 november, 4, 11 en 18 december studeert De Oase-cantorij onder leiding van Liselet van Gent voor Kerstavond 24 december bekende carols en meerstemmige Nederlands liederen in en ook een Spaans tweestemmig lied. Kosten deelname: € 15.

KERK MUZIEK

500 JAAR REFORMATIE

'Een lied dat nooit meer zwijgt'

Vijfhonderd jaar Reformatie heeft ook zijn sporen nagelaten in de kerkmuziek. Tot aan de Reformatie in 1517 was het aandeel van de gemeente in de muziek tijdens de eredienst minimaal. Het koor was daarvoor verantwoordelijk. Tijdens de mis op hoogtijdagen, zoals Eerste Kerstdag en Eerste Paasdag, werden naast de vaste Latijnse gezangen ook bekende geestelijke liederen gezongen, die gemeenteleden dan mochten meezingen. Bekende reformatoren brachten hier verandering in.

belangrijk was om de bijbelse boodschap over te brengen. Hij zorgde er dus voor dat er nieuwe liederen in de Duitse volkstal verschenen om zowel thuis als in de kerk te zingen. Luther schreef ook andere tekstdichters aan om nieuwe liederen te maken. Een andere reformator uit het Duitse taalgebied, Huldrych Zwingli, verzette zich eveneens tegen de verkoop van aflaten en ook hij maakte een bijbelvertaling, de *Froschauer Bibel*.

Werken aan een zingende gemeente

In tegenstelling tot Luther was Zwingli echter geheel tegen het zingen in de eredienst, ook al was hij zelf een zeer muzikaal en dichtelijk man. Het verhaal gaat dat hij bij het lezen van de bladmuziek kon 'horen' hoe het klinken moest – en de praktijk haalde dat niveau meestal niet... Toch zijn er van Zwingli een aantal geestelijke liederen bekend. Eén hiervan is het in het Liedboek opgenomen gezang 'Heer, stuur zelf het schip

der kerk', dat eindigt met 'dan stijgt / een lied dat nooit meer zwijgt' (Liedboek 2013, 965).

Berijmde psalmen

Toen Johannes Calvijn in 1538 gedwongen werd Genève te verlaten, trof hij in Strasbourg naast de Franssprekende gemeente ook een Duitssprekende gemeente aan. Deze beschikte sinds 1525 over een kerkelijk liedboek, waarin berijmde psalmen waren opgenomen. Deze bundel inspireerde Calvijn tot het berijmen van de psalmen, met hulp van Clemens Marot in 1541 en daarna van Theodore de Bèze vanaf 1543. Voor de melodieën van de berijmde psalmen gebruikte Calvijn onder andere melodieën van Matthias Greiter uit het Duitstalige liedboek en liet hij nieuwe melodieën maken door onder andere de Geneefse cantor Loys Bourgeois. Zo werd er door verschillende reformatoren ijverig gewerkt aan een zingende gemeente.

• Arie Vooijs

Huldrych Zwingli

AGENDA

Alle culturele activiteiten met verwijzingen staan ook op www.kerkinzoetermeer.nl

Stichting Concerten
Oude Kerk Zoetermeer

Lunchpauzeconcerten

Elke woensdag 12.45-13.15 uur

- 27 sept Dani Luca – cimbaal/piano
- 4 okt Lisa Franken – cello/piano
- 11 okt Ronald de Jong – orgel
- 18 okt Emma Huijser – harp
- 25 okt Erwin Weerstra – piano
- 1 nov Fernando Cordas – gitaar

W www.concertenzoetermeer.nl

Orgelconcert op zaterdag

► 30 september verzorgt Willeke Smits het maandelijks zatermiddagconcert op het Lohmanorgel in de historische Oude Kerk.

► 28 oktober speelt Ronald de Jong, vaste organist van de Oude Kerk, koraalbewerkingen van J.S. Bach, werken van F. Mendelssohn (Sonate no 6), H. Adriansen en van De Jong zelf, in het kader van 500 jaar Reformatie (zie ook p.3).

15.00 uur, Oude Kerk
€ 10, 65+ en donateurs € 7
t/m 17 jaar gratis

W www.concertenzoetermeer.nl
W www.ronalddejong.com

MUSICAL

► 5, 6 en 7 oktober: Musical 'Op zoek naar Judas' van Gerard van Midden en Gerard van Amstel onder regie van Margot van der Poel en Dries Piening.

Aanvang 20.00 uur; kaarten € 10
W www.opzoeknaarjudas-zoetermeer.nl of stadstheater.nl
T 06-43782349
E guus.schouten@planet.nl

OOSTERKERK Zaterdagmiddagmuziek

► 30 september: 'Poëzie van de piano' door Liene Madern-Stradina

► 28 oktober: Saxofoonkwartet Sax Continuo uit Zoetermeer met 16e-eeuwse madrigalen (een sprookje) en jazz standards met bekende stukken. Met medewerking van het Jong Jazzcombo.

Aanvang 16.00 uur; toegang gratis, wel is er een collectie; W podium320.nl

REGENBOOGCONCERTEN Kamermuziekserie

In het nieuwe seizoen 2017-2018 vindt voor de tiende maal een serie kamermuziekconcerten plaats in Kerkelijk Centrum De Regenboog. Alle concerten zijn op de woensdagavond om 20.15 uur.

► 4 oktober: vierhandig pianorecital door Cathelijne Noorland en Bas van Westerop. Zij brengen een programma met hoogtepunten uit de *quatre mains*-literatuur met werken van Ravel, Satie, Mozart en Schubert. De vleugel in De Regenboog heeft een opknabeurt gehad en sprankelt weer als nieuw.

► 1 november: tweeling Takehiro en Mayu Konoe op viool en altviool, 20 jaar oud. In 2015 wonnen zij het Prinses Christinaconcours met onder meer de Passacaglia van Händel. Ze traden op in nationale en internationale festivals, speelden met beroemde pianisten in binnen- en buitenland en met het Residentieorkest.

20.15 uur in De Regenboog; € 15, tot 25 jaar € 5, ouders Zoetermeerpas gratis; jaarabonnement voor 6 concerten € 70
W www.regenboogmuziek.nl

EXPOSITIE

DE OASE

► Christien Wormer heeft in de maand oktober haar verzameling lieveheersbeestjes in de vitrines in de koffiezaal staan. Van oudsher worden ze als gelukbrengers gezien, omdat ze bij het warmer worden in het voorjaar tevoorschijn komen en ze Gods voorzienigheid in een goede oogst uitdrukken. Vanwege de kleur en vorm is Christien al meer dan dertig jaar verknocht aan het beestje, en ook wel een beetje verliefd. ► Els van der Donck heeft als aquarelschilder drie kleurrijke thema's in de zaal hangen: bijbels-religieus, dieren en bloemen. Ze schildert thuis

en de inspiratie komt vanzelf. In 2007 heeft ze al eens in De Oase geëxposeerd en ook elders is haar werk te bewonderen. Een boekje voor kijkers ligt ter inzage.

Foto's: Els Alebregtse

OUDE KERK

► De tentoonstelling 'Psalmen in beeld' van Christa Rosier is vrijdagavond 29 september en 6 oktober tussen 13.30-16.30 uur nog te bezichtigen. Dorpsstraat 59, toegang vrij.

